

Regeringens proposition

1976/77: 119

om veterinärutbildningen, m. m.;

beslutad den 10 mars 1977.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

ANDERS DAHLGREN

Propositionens huvudsakliga innehåll

I årets budgetproposition har regeringen föreslagit en ökad antagning av studerande till veterinärutbildningen fr. o. m. höstterminen 1978. I denna proposition föreslås vissa ändringar i utbildningen.

Utbildningen på veterinärlinjen skall liksom f. n. leda till veterinärexamen efter elva terminers studier. Utbildningen skall därvid vara sammanhållen under nio terminer med i huvudsak det innehåll som har föreslagits av styrelsen för jordbrukets högskolor och statens veterinärmedicinska anstalt.

I propositionen föreslås vidare en ökad antagning till lantmästar- och trädgårdsteknikerlinjerna fr. o. m. den 1 januari 1978.

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1977-03-10

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Bohman, Ahlmark, Romanus, Turesson, Gustavsson, Mogård, Olsson, Dahlgren, Åsling, Söder, Troedsson, Mundebo, Krönmark, Ullsten, Burenstam Linder, Wikström, Johansson, Friggebo

Föredragande: statsrådet Dahlgren

Proposition om veterinärutbildningen, m. m.

1 Inledning

Regeringen uppdrog den 17 april 1975 åt styrelsen för jordbrukets högskolor och statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) att utreda behovet och konsekvenserna av en ökad antagning av studerande vid veterinärhögskolan. Uppdraget lämnades mot bakgrund av att lantbruksstyrelsen och statens livsmedelsverk i skrivelse den 6 maj 1974 hade anfört att behovet av distrikts- och besiktningveterinärer motiverar en ökning av antagningen från 50 till 65 studerande årligen. Under styrelsen har utredningsarbetet bedrivits i en särskild arbetsgrupp. Styrelsen har den 31 augusti 1976 överlämnat sina förslag till regeringen.

Efter remiss har yttranden över utredningen avgetts av styrelsen för internationell utveckling (SIDA), statskontoret, riksrevisionsverket, byggnadsstyrelsen, utrustningsnämnden för universitet och högskolor, universitets- och högskoleämbetet (UHÄ), skolöverstyrelsen, lantbruksstyrelsen, statens livsmedelsverk, statens jordbruksnämnd och länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Malmöhus, Skaraborgs, Västmanlands samt Norrbottens län. Länsstyrelsen i Östergötlands län har bifogat yttranden av lantbruksnämnden och lantbrukarnas länsförbund i länet och länsstyrelsen i Malmöhus län har bifogat yttranden av lantbrukarnas provinsförbund i Skåne, Skånes handelskammare, Skånska veterinärföreningen och Föreningen Skånes distriktsveterinärer. Vidare har yttranden avgetts av Svenska kommunförbundet, landstingsförbundet, Centralorganisationen SACO/SR, Landsorganisationen i Sverige (LO), Lantbrukarnas riksförbund (LRF), Svensk husdjurskötsel, Svenska djursjukhusföreningen och Sveriges förenade studentkårer, till vilket yttrande vissa medlemmar i Sveriges yngre veterinärers förening anslutit sig. Riksföreningen för ridningens främjande och Svenska ridsportens centralförbund — i det följande benämnda ridsportorganisationerna —

har avgett gemensamt yttrande. Därutöver har yttranden inkommit från SVA, vissa medlemmar i Veterinärmedicinska föreningen samt vissa veterinärer verksamma inom undervisningen vid veterinärhögskolan.

Styrelsen för jordbrukets högskolor och SVA har i sin anslagsframställning för budgetåret 1977/78 föreslagit en ökning av antagningen till lantmästar- och trädgårdsteknikerlinjerna i etapper fr. o. m. den 1 januari 1978. Styrelsen har den 31 januari 1977 redovisat de närmare ekonomiska konsekvenserna av detta förslag.

Regeringen har i årets budgetproposition (prop. 1976/77: 100 bil. 13 s. 100) föreslagit riksdagen en ökad antagning till veterinärlinjen med 25 studerande per år till 75 fr. o. m. höstterminen 1978. Jag anmälde därvid att jag hade för avsikt att föreslå regeringen att återkomma till 1976/77 års riksmöte med förslag i vissa frågor rörande utbildningens innehåll m. m.

2 Nuvarande veterinärutbildning

Den nuvarande veterinärutbildningen har tillämpats sedan höstterminen 1966. Den omfattar elva terminer och är lika för alla studerande.

Studierna till veterinärmedicine kandidatexamen, som avläggs efter två år, omfattar dels föreläsningar, övningar och laborationer i ämnen anatomi och histologi samt fysiologi, dels motsvarande undervisning i medicinsk kemi, bakteriologi, virologi, parasitologi och farmakologi.

Under det tredje året bedrivs studier i patologi och i sjukdomsgenetik och husdjurshygien.

Undervisningen under de tre första åren är huvudsakligen av grundläggande karaktär. Fr. o. m. den sjunde terminen börjar den egentliga kliniska undervisningen. Det fjärde och femte året ägnas främst åt studier i kirurgi, medicin I (icke idisslare), medicin II (idisslare) samt obstetrik och gynekologi. Därutöver genomgås kortare kurser i klinisk kemi, klinisk radiologi, klinisk diagnostik, epizootologi samt veterinär författningskunskap.

Undervisningen i Skara under de tredje, fjärde och femte studieåren är utbyggd till ca elva veckors undervisning fr. o. m. höstterminen 1977. Denna omfattar mer praktiska moment, där studenterna bl. a. följer distriktsveterinärer i det dagliga arbetet, meddelas undervisning i tillämpad husdjurshygien och får undervisning vid Skara seminestation och AB Svensk laboratorietjänst.

Undervisningen under den elfte terminen omfattar främst livsmedelshygien och därutöver radiobiologi. Undervisningen i livsmedelshygien sker i veterinärhögskolans tidigare lokaler i Stockholm intill dess att SVA omlokaliserats till Uppsala. Den omfattar laborationer och praktiska övningar i köttbesiktning och köttkontroll, mjölkkontroll, allmän livsmedelskontroll och livsmedelsteknologi.

3 Utredningsförslagen

3.1 Utökad och ändrad veterinärutbildning

Som har redovisats i årets budgetproposition (prop. 1976/77: 100 bil. 13 s. 95) har styrelsen för jordbrukets högskolor och SVA i en särskild utredning närmare behandlat behovet och konsekvenserna av en utökad antagning av studerande till veterinärutbildning. Behovet av veterinärer är enligt styrelsen f. n. betydligt större än vad som kan tillgodoses med den nuvarande antagningen om 50 studerande årligen. Denna brist väntas bestå under lång tid framöver. Styrelsen har beräknat att vid en ökning av antagningen till 75 studerande årligen, vilket den föreslagit, nås balans mellan tillgång och efterfrågan på veterinärer drygt tio år senare. Därvid har emellertid tagits hänsyn varken till eventuellt ändrade arbetsförhållanden för distriktsveterinärer eller till en allmän arbetstidsförkortning. Styrelsen har inte heller förutsatt någon utvidgning av veterinärernas verksamhetsfält.

Styrelsen konstaterar att veterinärutbildningen hittills huvudsakligen har varit inriktad på arbete inom djursjukvård och livsmedelshygien. Frågor som rör förebyggande djurhälsovård, miljövård, hälsovårdsnämndernas arbete, u-landsverksamhet samt tvärvetenskapliga områden har aktualiserat behovet av en översyn av den nuvarande utbildningen. Förändrade förhållanden inom animalieproduktionen samt livsmedelshygien och laboratorieverksamheten medför också behov av en fördjupad och utvidgad utbildning inom vissa ämnesområden.

Vägledande för styrelsens överväganden har vidare varit att de som genomgår veterinärutbildningen även fortsättningsvis internationellt skall betraktas som fullvärdiga veterinärer. Detta innebär att en eventuell linjedelning kan ske först i slutet av utbildningen och därvid bör vara av sådan omfattning att minskning resp. ökning av de enskilda momenten i den gemensamma utbildningen begränsas. En strävan har också varit att i den framtida utbildningen utnyttja de resurser som står till högskolans förfogande efter dess lokalisering till Uppsala.

Utbildningstiden är f. n. elva terminer. Vetenskapliga framsteg har successivt tillfört de olika disciplinerna nya och fördjupade kunskaper av en sådan omfattning att dessa svårligen kan meddelas inom den nuvarande tidsramen. Studietiden upplevs därför av flertalet studerande som mycket pressad. En sammanhållen utbildning med ett innehåll motsvarande samhällets krav skulle motivera en förlängning av tiden till ca 13 terminer. Att förlänga utbildningen torde emellertid vara uteslutet av flera anledningar.

Vid en ökning av antagningen till 75 studerande per år föreslår styrelsen att den framtida utbildningen delas på tre olika linjer under den

sista delen av utbildningstiden. Skälen härtill är resursbehoven till följd av en ökad antagning, samhällets behov av alltmer specialiserad arbetskraft, utbildningsinnehållets ökande volym, angelägenheten av att i grundutbildningen inrymma moment som kommer att ingå i arbetsuppgifterna som yrkesverksam veterinär samt svårigheterna att förlänga tiden för grundutbildningen utöver elva terminer. Därvid har också beaktats de fördelar som lokaliseringen till Uppsala medfört när det gäller möjligheten att anordna undervisning i ämnen som hittills saknats i utbildningsplanen, t. ex. ekonomi.

Utbildningen föreslås vara gemensam för alla studerande under de nio första terminerna. Under de sista två terminerna delas utbildningen enligt förslaget upp på tre inriktningar avsedda för tre yrkessektorer, nämligen för veterinärmedicinsk verksamhet rörande animalieproduktionens djur (linje A), sällskapsdjur och sporthästar (linje S) samt arbete inom livsmedels- och labororiesektorn (linje L). Tidpunkten för linjeuppdelningen har bestämts med hänsyn till de olika utbildningslinjernas målsättning och den tid som kan erfordras för att uppnå denna.

A-linjen avses medföra en förbättrad klinisk utbildning av veterinärer inom denna yrkessektor. I utbildningen skall vidare bl. a. olika problem inom den moderna djurhållningen belysas och undervisning ges beträffande jordbrukets ekonomiska situation och näringens organisatoriska struktur.

S-linjen är i första hand avsedd för veterinärer som kommer att ägna sig åt sällskapsdjur och sporthästar. Den motiveras av behovet av att kunna meddela dessa veterinärer fördjupade kunskaper inom bl. a. ämnesområdena kirurgi, medicin och klinisk radiologi.

L-linjen, slutligen, avses förbättra kunskaperna för såväl livsmedelshygienisk som klinisk laboratoriediagnostik. I ämnena mikrobiologi, miljövärd, försöksdjurslära, produktkemi och näringslära samt beträffande enhetsprocesser och processteknologi kommer att krävas viss förstärkning av veterinärhögskolans egna lärarresurser. Behovet torde, enligt styrelsen, till väsentlig del kunna tillgodoses inom jordbrukets högskolor.

Utbildningen under de nio första terminerna föreslås, som har framgått tidigare, vara gemensam. Därvid föreslås i jämförelse med nuvarande utbildningsplan att undervisningen inom vissa ämnesområden minskas och att dessa moment i stället meddelas efter linjeuppdelningen. De ämnen som i första hand berörs av detta är, enligt styrelsens förslag till utbildningsplan, anatomi och histologi, livsmedelshygien, kirurgi, medicin (I och II) samt obstetrik och gynekologi. Styrelsen föreslår också att vissa nya ämnen som ekonomi och statistik tillförs den gemensamma utbildningen. Styrelsen har i sammanhanget understrukit att den föreslagna omfattningen av de olika ämnena i utbildningsplanen

är ungefärlig och att i förslaget inte ligger något definitivt ställningstagande till ämnenas ordningsföljd. Styrelsen anser att det är angeläget att undervisningen i Skara på ett så naturligt sätt som möjligt integreras med motsvarande undervisning i Uppsala.

Lantbruksstyrelsen har anmält att den övervägt kraven för att ge behörighet att självständigt utöva veterinäryrket. Den har därvid framfört att den för att utfärda legitimation kan komma att kräva en viss tids tjänstgöring i underordnad ställning efter examen, förslagsvis tolv månader. Därigenom skulle det inte behövas några ändringar av bestämmelserna i lagen (1965: 61) om behörighet att utöva veterinäryrket m. m. (ändrad senast 1976: 607). Styrelsen för jordbrukets högskolor och SVA delar denna syn under förutsättning att veterinärexamen på samtliga tre linjer betraktas som helt likvärdig för erhållande av legitimation och att vederbörande har rätt att efter avlagd examen utöva veterinäryrket inom samtliga verksamhetsgrenar.

Styrelsen har vidare, mot bakgrund av den bedömning av behovet av veterinärer som tidigare har nämnts, föreslagit att utbildningen skall dimensioneras så att ca 35 studerande följer A-linjen, ca 15 S-linjen och ca 25 L-linjen. Fördelningen har gjorts så att i första hand behovet av veterinärer som genomgått A-linjen och L-linjen tillgodoses. Därvid har styrelsen förutsatt att den av lantbruksstyrelsen föreslagna djursjukvårdarutbildningen på sikt kommer att medföra att antalet veterinärer, som arbetar med sällskapsdjur, skall kunna begränsas.

I fråga om hur linjeuppdelningen bör ske har styrelsen fört fram två alternativ, nämligen att de studerande antingen vid antagningen till veterinärutbildningen antas till resp. linje eller efter genomgången sammanhållen utbildning fördelas på de olika linjerna efter fritt val eller någon form av styrning. Styrelsen har därvid konstaterat att det finns skäl som talar för båda alternativen. Dess majoritet har emellertid förordat det förstnämnda. Det skäl som framför allt varit avgörande är att styrelsen anser att det förslag till linjeuppdelning som lagts fram också förutsätter att föreslaget antal utbildas på resp. linje. I sammanhanget förutsätts att byte av linje efter särskild prövning skall kunna ske under utbildningens gång.

Styrelsen har vidare gjort beräkningar av resursbehovet enligt tre olika alternativ till utökad veterinärutbildning. Alternativ 1 innebär oförändrad utbildning med liksom i dag antagning av studerande en gång per år. Enligt styrelsen skulle härvid erfordras investeringar i form av nybyggnad av lokaler för institutionen för anatomi och histologi vid husdjursvetenskapligt centrum till en kostnad av 4 milj. kr., utrustning av densamma 2 milj. kr., utbyggnad av kliniskt centrum 10 milj. kr. samt utbyggnad av fältstationen i Skara 8 milj. kr. Över driftbudgeten skulle erfordras medel för 15 000 assistenttimmar till en kostnad av 1 222 000 kr., övriga lärarkostnader 400 000 kr. samt ökade driftkostnader 1 580 000 kr.

Enligt alternativ 2 skulle antagning av studerande ske två gånger per år, men utbildningen fortfarande vara sammanhållen för samtliga. Investeringskostnaderna skulle härvid vara desamma vid husdjursvetenskapligt centrum och fältstationen i Skara men för utbyggnad av kliniskt centrum uppgå till 9 milj. kr. Utöver de för alternativ 1 angivna årliga kostnaderna skulle fordras medel för två universitetslektorer, 265 000 kr.

Alternativ 3 överensstämmer med styrelsens förslag till ändrad veterinärutbildning. Vid detta erfordras investeringar vid husdjursvetenskapligt centrum för 6 milj. kr. liksom i alternativen 1 och 2 samt en begränsad utbyggnad av kliniskt centrum för 2 milj. kr. De årliga resursbehoven omfattar medel till 15 000 assistenttimmar 1 220 000 kr., ökade driftkostnader 1 280 000 kr. samt speciallärararvoden 100 000 kr.

Styrelsen påpekar att de redovisade investeringskostnaderna är uppskattningar av byggnadsstyrelsen grundade på begränsat underlag samt att vissa utrustnings- och inredningskostnader inte ingår. Styrelsen framhåller slutligen att de övriga kostnader som upptagits är minimibelopp. För att genomföra en ökning förutsätts att begärda medel tilldelas.

3.2 Utökad antagning till lantmästar- och trädgårdsteknikerlinjerna

Styrelsen för jordbrukets högskolor och SVA har i sin anslagsframställning för budgetåret 1977/78 föreslagit en etappvis utökad antagning till lantmästar- och trädgårdsteknikerlinjerna. Båda dessa utbildningslinjer är ettåriga. Antagningen till lantmästarlinjen uppgår f. n. till 128 studerande årligen och till trädgårdsteknikerlinjen till 30. Till båda utbildningslinjerna sker antagning två gånger per år.

Styrelsen föreslår att antagningen till lantmästarlinjen ökas med sex studerande fr. o. m. den 1 januari 1978. Antagningen till trädgårdsteknikerlinjen föreslås ökad med åtta studerande fr. o. m. den 1 januari 1978. Styrelsen har som utgångspunkt för sin bedömning av behovet av lantmästare och trädgårdstekniker haft den utredning angående utbildning av lantmästare och trädgårdstekniker som lantbrukshögskolans styrelse gjorde år 1971. Enligt denna utredning skulle antagningen till lantmästarlinjen successivt ökas från 128 till 150 studerande samt till trädgårdsteknikerlinjen från 30 till 60 studerande.

I samband med att styrelsen i januari 1977 redovisat de närmare ekonomiska konsekvenserna av de föreslagna ökningarna av antagningen har den preliminärt angett att de fortsatta successiva ökningarna beräknas ske fram t. o. m. år 1982. Resursbehovet för den utökade antagningen har angetts till 22 000 kr. för lantmästarlinjen och 86 000 kr. för trädgårdsteknikerlinjen. Resursbehovet avser endast medel till gästföreläsare. För budgetåret 1977/78 avses behovet kunna tillgodoses genom omfördelning av befintliga resurser vid institutionen för lantmästar- och trädgårdsteknikerutbildning. Styrelsen gör vidare en fortlöpande

översyn av befintliga lärartjänster vid denna institution för att vid vakans pröva de nya behov av kvalificerade lärare, som är en följd av statsmakternas beslut om en höjning av kvaliteten på dessa båda utbildningslinjer.

4 Remissyttrandena över förslaget till utökad och ändrad veterinärutbildning

Med få undantag tillstyrker remissinstanserna styrelsens förslag om ökad antagning till veterinärlinjen från nuvarande 50 till 75 studerande per år fr. o. m. budgetåret 1978/79. Remissinstansernas yttranden över denna del av styrelsens förslag har utförligt redovisats i årets budgetproposition (prop. 1976/77: 100 bil. 13 s. 97). Vidare tillstyrks eller lämnas utan erinran förslaget om utbildningstidens längd.

När det gäller styrelsens förslag till linjeuppdelning av utbildningen och de frågor som sammanhänger med detta är remissinstansernas uppfattning kraftigt splittrad. SIDA har inga direkta synpunkter på linjeuppdelningen men påpekar att de studerande som väljer S-linjen knappast kan vara intressanta för rekrytering till u-landsuppdrag. Vidare är enligt SIDA den nuvarande totala bristen på tropikinriktad utbildning inom veterinärmedicinen otillfredsställande.

Statskontoret tillstyrker att utbildningen delas upp på tre linjer, men anser att uppdelningen bör behandlas som en lokal angelägenhet. Vid urval och antagning bör veterinärlinjen betraktas som en utbildningslinje med viss valfrihet under det sista studieåret. Annars kan de sökandes valmöjligheter komma att begränsas. Statskontoret påpekar också att förslaget inrymmer flera terminologiska oklarheter. Bl. a. används begreppet linje på ett sätt som strider mot den av statsmakterna nyligen beslutade reformeringen av högskoleutbildningen. Riksrevisionsverket framför liknande synpunkter som statskontoret i fråga om hur valet mellan de olika linjerna bör äga rum.

UHÄ tillstyrker förslagen om linjeuppdelning, men framför i sammanhanget att även de studerande på A-linjen och S-linjen bör få undervisning i försöksdjursmedicin. UHÄ pekar också på möjligheterna till samarbete med universiteten i fråga om undervisning i bl. a. miljö- vård och produktkemi. Slutligen erinras om den nya treåriga hälsovårdsinspektörsutbildningen som kommer att inrättas vid universitetet i Umeå fr. o. m. vårterminen 1977. I denna kommer att ingå tio veckors utbildning i livsmedelshygien med möjlighet till ytterligare tio veckors fördjupningsstudier.

Lantbruksstyrelsen och statens livsmedelsverk tillstyrker förslaget om en linjeuppdelning efter nio terminers sammanhållen utbildning. Livsmedelsverket understryker att kännedom om de animalieproducerande husdjurens sjukdomar m. m. är nödvändiga baskunskaper även för den

livsmedelshygieniskt inriktade veterinären. Livsmedelsverket framhåller också att de som genomgått A-linjen och S-linjen bör ha goda möjligheter att genom kompletterande hygienkurser få kompetens som livsmedelshygieniker alternativt laboratorieveterinärer.

Länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Malmöhus, Skaraborgs, Västmanlands och Norrbottens län avstyrker förslaget till linjeuppdelning av utbildningen. Länsstyrelsen i Stockholms län hemställer att en kompletterande utredning snarast får bearbeta alla frågor som sammanhänger med förslaget till linjeuppdelning. Med en framtida sakligt och ekonomiskt prövad målsättning för veterinärväsendet som grund bör behovet av antalet veterinärer bedömas samt grunderna för typ och omfattning av utbildningen föreslås. Även länsstyrelserna i Skaraborgs och Västmanlands län efterlyser fortsatt utredning av dessa frågor. Länsstyrelserna i Östergötlands, Malmöhus och Norrbottens län framhåller däremot att utbildningen bör vara gemensam för samtliga studerande under hela studietiden. Länsstyrelsen i Malmöhus län framför vidare att om en linjeuppdelning genomförs bör utbildningen delas upp på endast en djurvårdslinje och en laboratorielinje. Valet av inriktning bör vara relativt fritt och ske vid slutet av den sammanhållna utbildningen.

Svenska kommunförbundet tillstyrker liksom *LRF* uppdelningen av utbildningen på tre linjer. Inrättandet av en särskild A-linje uppfattas positivt av *LRF* som också framhåller att ytterligare utbildning i agromiska ämnen bör ingå i veterinärutbildningen. Behovet av fort- och vidareutbildning av veterinärer understryks likaså. När det gäller antalet studerande på de tre linjerna biträder *LRF* i princip styrelsens förslag men anser i fråga om valet av inriktning att detta bör anstå tills den gemensamma utbildningen avslutats. Även *SACO/SR* tillstyrker en viss linjeuppdelning men ifrågasätter om både en A-linje och en S-linje bör inrättas. Organisationen förutsätter att utbildningsplanen utformas i nära samråd med olika intressenter och i så god tid att olika remissinstanser, däribland veterinärkåren, får tillfälle att noggrant penetrera förslagen.

Svensk husdjurskötsel är betänksam mot förslaget om förkortning av den sammanhållna utbildningen till nio terminer, eftersom det kan medföra brist på praktiserande veterinärer för animalieproduktionens djur med god och bred grundutbildning. Om denna brist skall kunna täckas med föreslagen praktiktjänstgöring bör frågor om aktuell tjänstgöringstid, art av tjänstgöring och finansiering noggrant penetreras.

Svenska djursjukhusföreningen tillstyrker en linjeuppdelning efter nio terminers sammanhållen utbildning men menar att A-linjen och S-linjen därvid bör sammanföras till en klinikerlinje. Valet av inriktning bör ske redan vid antagningen till veterinärutbildningen. *SVA* framhåller beträffande linjeuppdelningen att den specialisering som detta medför i

princip är riktig. SVA ifrågasätter dock om inte den gemensamma utbildningen borde vara längre än styrelsen föreslår. Enligt styrelsens förslag har den kliniska utbildningen blivit hårt nedskuren jämfört med nuvarande utbildningsplan. Beträffande antalet studerande på de olika linjerna och tidpunkten för när val av linje skall ske anser SVA att de studerande fritt bör få välja inriktning först i anslutning till den tidpunkt vid vilken linjeuppdelningen sker. Ett fritt val av inriktning på ett sent stadium av utbildningen kommer att medföra bättre anpassning till samhällets behov av veterinärer med olika studieinriktning och således bättre tillgodose även de studerandes intressen.

Sveriges förenade studentkårer och vissa medlemmar i Sveriges yngre veterinärers förening avstyrker styrelsens förslag beträffande linjeuppdelning och vad som sammanhänger med denna. De ställer sig för den skull inte bakom en stagnation i utbildningens innehåll och utformning. Intentionerna med ett förändrat utbildningsinnehåll är lovvärda, men en fortsatt utredning bör snarast göras i vilken den framtida veterinära arbetsmarknaden behandlas. Det är nödvändigt att, före beslut om en eventuell linjeuppdelning, göra en detaljerad beskrivning av utbildningsinnehållet på de eventuella linjerna. Vidare framförs krav på en fort- och vidareutbildning för veterinärer. Det skisserade förslaget att anordna en särskild praktiktjänstgöring tillstyrks. *Vissa medlemmar i veterinärmedicinska föreningen*, som reserverat sig mot Sveriges förenade studentkårers yttrande, tillstyrker linjeuppdelningen. Denna skulle enligt deras mening innebära en bättre anpassning av utbildningen till samhällets krav och utveckling och därigenom ge den utexaminerade veterinären bättre möjligheter att klara de arbetsuppgifter denne ställs inför. Vidare bör utbildningsplanen snarast fastställas under medverkan av samtliga berörda. *Vissa veterinärer verksamma inom undervisningen vid veterinärhögskolan* tillstyrker i princip linjeuppdelningen men menar att styrelsens förslag måste kompletteras med en utvärdering av den nuvarande studieordningen. I sammanhanget framförs att linjeuppdelningen bör ske på annat sätt än som föreslagits. A-linjen och S-linjen bör sammanföras till en klinikerlinje med hänsyn till de växlande arbetsuppgifter som åvilar obefordrade veterinärer. Den sammanhållna utbildningen bör förkortas, varvid L-linjen kan tillföras ytterligare specifika utbildningsmoment angående bl. a. sjukdomar hos animalieproduktionens djur. Valet av inriktning bör ske i samband med antagningen till veterinärutbildningen. Vidare avstyrks förslaget om en särskild praktiktjänstgöring.

Behovet av en översyn av bestämmelserna i lagen (1965: 61) om behörighet att utöva veterinäryrket m. m. (ändrad senast 1976: 607) har uppmärksamrats av flera remissinstanser. *Lantbruksstyrelsen* framhåller att om styrelsens förslag till linjeuppdelning realiseras, måste en översyn av denna lag göras, bl. a. med hänsyn till L-linjens innehåll och

eventuell praktiktjänstgöring. *Länsstyrelserna i Stockholms och Västmanlands län* samt *LRF* framför också att denna fråga bör utredas ytterligare. Enligt *länsstyrelsen i Malmöhus län* bör utbildning som leder fram till veterinärexamen vara tillfyllest för erhållande av legitimation. *SACO/SR* framhåller att organisationen kan ta ställning till dessa regler först när detaljerade utbildningsplaner för de olika linjerna utarbetats. *Svensk husdjurskötsel* menar att särskilda krav för erhållande av legitimation måste fastställas för veterinärer från resp. linje. *Ridsportorganisationerna* och *vissa veterinärer verksamma i undervisningen vid veterinärhögskolan* anför att veterinärer från L-linjen bör kunna få enbart begränsad legitimation.

Utrustningsnämnden för universitet och högskolor påpekar att utrustningsbehovet påverkas av utbildningsplanens utformning. Nämnden har överslagsvis beräknat resursbehovet för utrustning till 1,7 milj. kr. med ledning av det förslag till lokalprogram som överlämnats till Lup-kommittén för jordbrukets högskolor.

5 Föredraganden

Till veterinärutbildningen antas f. n. 50 studerande årligen. Utbildningen är densamma för samtliga studerande och leder till veterinärexamen efter elva terminers studier.

Lantbruksstyrelsen och statens livsmedelsverk föreslog i maj 1974 en ökning av antagningen av studerande mot bakgrund av svårigheterna att tillgodose behovet av såväl distrikts- som besiktningsveterinärer. Med anledning härav fick styrelsen för jordbrukets högskolor och statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) regeringens uppdrag att närmare utreda behovet och konsekvenserna av en ökad antagning av studerande till veterinärlinjen. Styrelsen överlämnade i augusti 1976 sina förslag.

Styrelsen har i utredningen redovisat skälen för en ökad antagning till veterinärutbildningen. Styrelsen föreslår en med 25 studerande per år ökad antagning. Remissinstanserna har till övervägande del tillstyrkt en ökad antagning. Regeringen har i årets budgetproposition följt styrelsens förslag och förordat en ökad antagning till veterinärlinjen till 75 studerande årligen fr. o. m. höstterminen 1978 (prop. 1976/77: 100 bil. 13 s. 100).

Styrelsen föreslår vidare att veterinärutbildningen liksom i dag skall leda till veterinärexamen efter elva terminers studier. Emellertid föreslår styrelsen en linjeuppdelning under det sista studieåret. Till stöd för en linjeuppdelning åberopas bl. a. de krav på ökade resurser som den utökade antagningen av studerande ställer liksom samhällets behov av alltmer specialiserad arbetskraft. Som ett ytterligare skäl för linjeuppdelningen anges angelägenheten av att i utbildningen inrymma ytterligare inslag som kan förbereda de studerande för de praktiska arbets-

uppgifter som ingår i tjänstgöringen som yrkesverksam veterinär. Samtidigt har styrelsen velat undvika en förlängning av utbildningstiden. Vad gäller övriga förslag som redovisas av styrelsen ankommer det på regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, på styrelsen att besluta om dessa. För riksdagens kännedom vill jag emellertid ange några utgångspunkter för detta arbete.

Valet av inriktning föreslås ske redan vid antagningen till veterinär-linjen. Under de sista två terminerna delas utbildningen enligt förslaget upp på tre inriktningar avsedda för tre yrkessektorer, nämligen för veterinärmedicinsk verksamhet rörande animalieproduktionens djur (linje A) med 35 studerande, sällskapsdjur och sporthästar (linje S) med 15 studerande samt arbete inom livsmedels- och laboratoriesektorn (linje L) med 25 studerande. Styrelsen diskuterar vidare införandet av en särskild praktiktjänstgöring efter genomgången utbildning. Härigenom skulle inte bestämmelserna om behörighet att utöva veterinäryrket behöva ändras.

Remissinstanserna tillstyrker i allmänhet utredningens förslag beträffande utbildningstidens längd, behovet av en linjeuppdelning under den sista delen av utbildningen samt den huvudsakliga omfattningen av den gemensamma utbildningen. I fråga om valet av inriktning har emellertid ett flertal remissinstanser anfört att detta bör ske först i samband med linjeuppdelningen. Bl. a. har statskontoret och riksrevisionsverket anfört att de studerandes valmöjligheter vid antagningen till högskoleutbildning skulle komma att kraftigt begränsas, om styrelsens förslag genomförs. Vidare har SVA anfört att ett fritt val av inriktning på ett sent stadium av utbildningen skulle komma att medföra bättre anpassning till samhällets behov av veterinärer med olika studieinriktning och således bättre tillgodose även de studerandes intressen.

Flera remissinstanser har invändningar mot den föreslagna uppdelningen av utbildningen. Ytterligare utredning av denna fråga föreslås av vissa. Andra remissinstanser avstyrker förslagen med motiveringen att endast två inriktningar bör finnas, en för arbete med djurvårdande uppgifter och en för arbete inom livsmedels- och laboratoriesektorn. Några remissinstanser tillstyrker dock förslaget. Bl. a. framhåller Lantbrukarnas riksförbund att jordbrukets behov bättre tillgodoses om en särskild inriktning för animalieproduktionens djur införs. Slutligen framhåller flertalet remissinstanser att behovet av eventuella ändringar i bestämmelserna om behörighet att utöva veterinäryrket behöver utredas ytterligare om utbildningen differentieras.

Enligt min mening är det väsentligt att veterinärutbildningen ges en sådan utformning att den väl kan svara mot samhällets behov att inom skilda områden kunna utnyttja personer med veterinärmedicinska kunskaper. Som styrelsen har påpekat bör en förlängning av veterinärutbildningens omfattning utöver den nuvarande undvikas. Jag delar därför

styrelsens och flertalet remissinstansers uppfattning att en viss differentiering är nödvändig under veterinärutbildningens senare del. Samtidigt är det dock viktigt att samtliga studerande som antas till veterinärlinjen och genomgår veterinärutbildning även får avlägga veterinärexamen och därmed får möjlighet att i princip ägna sig åt en veterinärs alla uppgifter i sin yrkesverksamhet. Den gemensamma utbildningen bör således vara relativt omfattande. Veterinärutbildningen bör därför, som styrelsen också har föreslagit, vara gemensam i nio terminer, varefter en differentiering skall ske. Utbildningen bör liksom i dag leda till veterinärexamen efter elva terminer. Den gemensamma utbildningen bör i huvudsak följa styrelsens förslag. I detta sammanhang har jag med tillfredsställelse noterat de nya utbildningsmoment som bl. a. avser att ge framtidens veterinärer bättre möjligheter att ta del av animalieproduktionens ekonomiska och miljömässiga villkor. Mot den här bakgrunden är det min uppfattning att styrelsen för jordbrukets högskolor och SVA i god tid innan antagningen ökas bör kunna fastställa en utbildningsplan för veterinärutbildningens första nio terminer.

I fråga om utformningen av utbildningen under det sista studieåret delar jag den uppfattning flera remissinstanser har framfört att uppläggningsen av denna bör utredas ytterligare. En fortsatt utredning om det sista studieåret torde, med tanke på att den gemensamma utbildningen kommer att pågå t. o. m. höstterminen 1982 om förslaget genomförs med verkan fr. o. m. höstterminen 1978, inte komma att förorsaka svårigheter för de studerande. Den nya utbildningsplanen bör i sin helhet kunna föreligga i god tid dessförinnan. Samtidigt bör frågan om behovet av eventuella ändringar i lagen om behörighet att utöva veterinäryrket utredas närmare, eftersom frågan om behörighet hänger nära samman med utbildningens utformning. Jag har därför för avsikt att senare denna dag begära regeringens bemyndigande att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över bl. a. dessa frågor. Den fortsatta utredningen bör även behandla frågan om fortbildning och vidareutbildning liksom de frågor som rör särskild praktiktjänstgöring som förutsättning för behörighet att utöva veterinäryrket.

I detta sammanhang bör även frågan om djurvårdar/djursjukvårdarutbildning uppmärksammas. Som en del i en av lantbruksstyrelsen genomförd utredning angående djursjukvård för sällskapsdjur och sporthästar har lantbruksstyrelsen i maj 1975 överlämnat förslag till utbildning av djursjukvårdare. Denna utredning har remissbehandlats. I remissyttrandena över lantbruksstyrelsens förslag framförs entydigt uppfattningen att det föreligger ett stort och växande behov av djursjukvårdare. Det anses angeläget att den föreslagna utbildningen snarast kommer till stånd.

Bland remissinstanserna ifrågasätter dock Landsorganisationen i Sverige om lantbruksstyrelsens utredning är tillräcklig för att nu ta definitiv ställning i frågan.

Enligt min uppfattning bör frågan om utbildning av djurvårdare och djursjukvårdare utredas ytterligare. Jag avser därför att föreslå att den utredare som jag tidigare har berört får i uppdrag att se över även denna fråga, som bör behandlas med förtur.

Jag vill slutligen ta upp styrelsens för jordbrukets högskolor och SVA förslag om en successivt ökad antagning till lantmästar- och trädgårdsteknikerlinjerna. Antagningen till lantmästarlinjen föreslås i en första etapp öka med sex studerande till 134 fr. o. m. den 1 januari 1978. Antagningen till trädgårdsteknikerlinjen föreslås likaledes i en första etapp öka med åtta studerande till 38 fr. o. m. den 1 januari 1978. Jag biträder förslagen om ökad antagning till lantmästarlinjen med sex studerande och till trädgårdsteknikerlinjen med åtta studerande fr. o. m. den 1 januari 1978. Förslag om ytterligare ökad antagning till dessa utbildningslinjer får prövas i samband med de årliga anslagsframställningarna.

6 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. godkänna de riktlinjer för veterinärutbildningen som jag har angett i det föregående,
2. godkänna vad jag har förordat om ökad antagning till lantmästarutbildning och trädgårdsteknikerutbildning.

7 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.